

I ODGOVORI AGENCIJE NA KOMENTARE CRNOGORSKOG TELEKOMA

Br. Kom	Originalni tekst iz Analize	Komentari Crnogorskog Telekoma	Odgovor Agencije
1.	<p>Analiza veleprodajnog tržišta završavanja (terminacije) poziva u sopstvenoj mobilnoj telefonskoj mreži je podijeljena u nekoliko djelova. Prvi dio se bavi definisanjem relevantnog tržišta. Postupak definisanja obuhvata analizu supstitucije na strani ponude, analizu supstitucije na strani ponude, utvrđivanje postojanja potencijalne konkurencije i određivanje geografske dimenzije tržišta.</p>	<p>Vjerovatno je jedno ponuda, a drugo potražnja?</p>	<p>Agencija prihvata sugestiju Crnogorskog Telekoma.</p>
2. 3.	<p>Poziv upućen prema mobilnoj mreži može biti upućen iz iste mobilne mreže ili iz drugih mobilnih i fiksnih mreža nekog od nacionalnih ili međunarodnih operatora. Shodno navedenom, tržište veleprodajnog završavanja (terminacije) poziva čine svi pozivi koji su završili u mreži operatora mobilnih mreža, nezavisno jesu li pozivi započeti u mreži nacionalnog ili međunarodnog operatora mobilne ili fiksne mreže.</p>	<p>Praksa iz okruženja (RATEL – Izvještaj o analizi veleprodajnog tržišta terminacije poziva u mobilnoj mreži, jul-oktobar 2015 str 24 i 25, RAK BIH – Analiza tržišta koji završavaju u individualnim mobilnim mrežama – veleprodajni nivo, novembar 2016 str 29) kao tržišta koje ne pripadaju EU/EEA pokazuje da je u tržište potrebno uključiti samo pozive iz nacionalnih mreža. Pored toga na Hrvatskom tržištu kao EU/EEA, HAKOM u Analizi tržišta veleprodajnog završavanja glasovnih poziva u vlastitoj mobilnoj mreži, decembar 2015. praktično izuzima iz regulacije pozive koji dolaze od operatora koji nisu iz Hrvatske ili iz zemalja EU/EEA. Ubijedeni smo da je situacija u drugim članicama slična ili ista, iz razloga što bi drugačijim pristupom regulatori iz zemalja EU doveli operatore u svojim zemljama u neravnotežan položaj naspram operatora iz</p>	<p>Agencija ne prihvata sugestiju Crnogorskog Telekoma. Naime, Crnogorski Telekom u svom komentaru ne navodi ni jedan tehnički ili bilo koji drugi razlog koji je značajan za izmjenu definicije relevantnog tržišta. Praksa koju sprovode regulatori u Srbiji i BiH u dijelu definicije ovog relevantnog tržišta, nije dovoljan razlog za izmjenu definicije relevantnog tržišta koju je predložila Agencija. Regulatori u državama članicama Evropske Unije prilikom definisanja ovog relevantnog tržišta ne prave razliku u odnosu na mrežu (operatora) odakle je poziv započeo, tj. ne pravi se razlika između poziva koji su započeli u nacionalnim ili međunarodnim mrežama (operatorima). Regulacija terminacije poziva koji započinju u</p>

		zemalja van EU. Stoga CT predlaže da se pogled na tržište mobilne terminacije uskladi sa uporednom praksom i pozivi koji potiču iz mreža međ.operatora ne tretiraju u analizi. Razlog više je što promjena cijene terminacije za ovu grupu poziva ne utiče na maloprodajno tržište u CG.	nacionalnim ili međunarodnim mrežama je posebno pitanje, koje se tretira u daljem tekstu analize.
4. 5. 6.	Na osnovu sprovedene analize, Agencija je odredila tri relevantna tržišta završavanja (terminacije) poziva u mobilnim mrežama: - završavanje (terminacija) poziva u mreži Telenor-a nezavisno od nacionalne ili međunarodne mreže u kojoj je poziv započeo; - završavanje (terminacija) poziva u mreži Crnogorskog Telekoma nezavisno od nacionalne ili međunarodne mreže u kojoj je poziv započeo; - završavanje (terminacija) poziva u mreži M:Tel-a nezavisno od nacionalne ili međunarodne mreže u kojoj je poziv započeo.	Pogledati komentar prethodno u tekstu	Agencija je već odgovorila.
7.	Pored obaveze objavljivanja Referentne ponude za pružanje usluga pristupa i/ili interkonekcije, Crnogorski Telekom je u obavezi da dostavlja Agenciji (i/ili da objavljuje) kvartalno, detaljne izvještaje sa odgovarajućim glavnim pokazateljima efikasnosti (eng. Key Performance Indicators- KPI) koji se odnose na pružanje relevantne usluge.	Zašto samo Crnogorski Telekom?	Prihvata se sugestija Crnogorskog Telekoma, pomenuta obaveza odnosi se i na Telenor i MTel.
8.	Operatori su dužni da zaključe ugovor o pristupu ili interkonekciji u roku od 45 dana od dana podnošenja potpunog	Nije u saglasnosti sa rokom navedenim na stranici 41 ovog dokumenta, gdje stoji 15 dana	Prihvata se sugestija Crnogorskog Telekoma.

	<p>zahtjeva. Potpisani ugovori o pristupu ili interkonekciji se dostavljaju Agenciji radi evidencije i ocjene usklađenosti sa Zakonom, u roku od 10 dana od dana potpisivanja.</p>		
9.	<p>Cijene za terminaciju poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu će biti određivane na osnovu komercijalnih ugovora koje zaključuju operatori sa značajnom tržišnom snagom u Crnoj Gori sa drugim operatorima, uz obavezno ispunjavanje sljedećih uslova:</p>	<p>CT je u prethodnim komentarima iskazao svoj stav u vezi poziva koji su započeti u inostranstvu. Ukoliko Agencija ne prihvata predlog za brisanje međunarodnih poziva iz analize, CT daje komentare kako slijedi.</p>	<p>Agencija ne prihvata sugestiju Crnogorskog Telekomu za brisanje međunarodnih poziva iz Analize. Naime, u skladu sa prethodnim odgovorima Agencije na komentare Crnogorskog Telekomu u vezi definicije relevantnog tržišta, ne postoje tehnički, kao ni bilo koji drugi razlozi za promjenu predložene definicije relevantnog tržišta. Kada su u pitanju obaveza kontrole cijena, a koja je predložena za operatore sa značajnom tržišnom snagom, ona se značano razlikuje od iste obaveze koja se odnosi na terminaciju poziva koje su započeti u nacionalnim mrežama. Pri tome, Agencija smatra da je navedena obaveza koja se odnosi na cijene terminacije poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu, u potpunosti opravdana, nediskriminatorna, proporcionalna i transparentna.</p>
10.	<p>- Cijene terminacije poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu moraju biti najmanje recipročne u odnosu na cijene koje operatori u inostranstvu naplaćuju za terminaciju poziva koji su započeti u mreži operatora u Crnoj Gori;</p>	<p>U sadašnjem načinu poslovanja praktično nije moguće ispoštovati ovu obavezu. U praksi se na mjesečnom nivou dobijaju cijene za 1000+ svjetskih destinacija. Struktura odlaznog saobraćaja CT-a je takva da cca. 85% odlaznog saobraćaja terminira u mreže zemalja iz okruženja. CT sam po sebi praksom dobrog privrednika reaguje na promjene cijena tih mreža i postavlja cjenovni reciprocitet. Uspostavljanje</p>	<p>Agencija prihvata sugestiju Crnogorskog Telekomu i briše alineju koja glasi: "Cijene terminacije poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu moraju biti najmanje recipročne u odnosu na cijene koje operatori u inostranstvu naplaćuju za terminaciju poziva koji su započeti u mreži operatora u Crnoj Gori;"</p>

		reciprociteta za svaku svjetsku mrežu zahtijevalo bi implementiranje funkcionalnosti u sistemima CT-a čije ulaganje ne bi bilo srazmjerno eventualnoj dobiti imajući u vidu obim saobraćaja iz/ka ostalim svjetskim mrežama. Smatramo prihvatljivim da ukoliko obaveza ostane da bi bilo svrsishodno da se odrede cijene za nekoliko grupa operatora, klasifikovane prema strukturi odlaznog/dolaznog međunarodnog saobraćaja .	
11.	- Operatorima u Crnoj Gori koji traže ovu uslugu (terminaciju poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu), se ne mogu naplaćivati veće cijene od onih koje se naplaćuju međunarodnim operatorima za istu uslugu.	Obaveza koja je već propisana obezbjeđivanjem nediskriminatornosti da osiguraju jednake uslove pod istim okolnostima za druge operatore koji pružaju istu uslugu;	Agencija ne prihvata sugestiju Crnogorskog Telekomu. Agencija smatra da je neophodno da navedena obaveza bude eksplicitno napisana.

II ODGOVORI AGENCIJE NA KOMENTARE TELENORA

1.	<p>Cijene za terminaciju poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu će biti određivane na osnovu komercijalnih ugovora koje zaključuju opratori sa značajnom tržišnom snagom u Crnoj Gori sa drugim operatorima, uz obavezno ispunjavanje sljedećih uslova:</p> <ul style="list-style-type: none">- Cijene terminacije poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu ne mogu biti niže od cijena terminacije poziva koji su započeti u mrežama u Crnoj Gori;- Cijene terminacije poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu moraju biti najmanje recipročne u odnosu na cijene koje operatori u inostranstvu naplaćuju za terminaciju poziva koji su započeti u mreži operatora u Crnoj Gori;- Operatorima u Crnoj Gori koji traže ovu uslugu (terminaciju poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu), se ne mogu naplaćivati veće cijene od onih koje se naplaćuju međunarodnim operatorima za istu uslugu. <p>Usluga terminacije poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu i njena cijena se ne može vezati sa bilo kojom drugom uslugom, jer bi se na taj način kršio princip nediskriminacije.</p>	<p>O okviru odjeljka 6.5. (Obaveza kontrole cijena i vođenja troškovnog računovodstva) uvrštene su obaveze koje se odnose na "terminaciju poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu". Naime, nije nam jasan navedeni dio imajući u vidu da predmetna analiza bi trebalo da pokriva isključivo nacionalno tržište terminacije poziva u u sopstvenoj telefonskoj mreži. U skladu sa članom 64 Zakona o elektronskim komunikacijama propisano je da " Analizu međudržavnih tržišta Agencija sprovodi u saradnji sa nadležnim regulatornim organima tih država". Kako nijesmo upoznati da su sporovedene slične radnje ne vidimo opravdanost nametanja ovakvih obaveza. Posebno ističemo obavezu da "cijene terminacije poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu moraju biti najmanje recipročne u odnosu na cijene koje operatori u inostranstvu naplaćuju za terminaciju poziva koji su započeti u mreži operatora u Crnoj Gori" iz razloga što je istu nemoguće imlementirati kroz postojeći billing sistem koji podržava naplatu po carrier-u (carrier pricing), a ne naplatu po destinaciji (destination pricing).</p>	<p>Agencija ne prihvata sugestiju Telenora. Relevantno tržište terminacije poziva u sopstvenoj mobilnoj telefonskoj mreži obuhvata sve pozive koji završavaju, tj. terminiraju u mobilnim telefonskim mrežama bez obzira na to gdje je poziv započeo. Naime, ne postoje tehnički, ali ni bilo kakvi drugi razlozi za izostavljanje poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu iz ove analize. Tvrdnja Telenora, da je predmetno tržište međudržavno tržište, pa je u u skladu sa članom 64 Zakona o elektronskim komunikacijama propisano je da " Analizu međudržavnih tržišta Agencija sprovodi u saradnji sa nadležnim regulatornim organima tih država", je potpuno neosnovana. Naime, uslugu terminacije poziva u sopstvenoj mobilnoj telefonskoj mreži, svi operatori, uključujući i Telenor, pružaju isključivo na teritoriji Crne Gore, tako da nema osnova za bilo kakvo tumačenje ovog tržišta kao međudržavnog tržišta.</p> <p>Agencija prihvata sugestiju Telenora i briše alineju koja glasi:</p> <p>"Cijene terminacije poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu moraju biti najmanje recipročne u odnosu na cijene koje operatori u inostranstvu naplaćuju za terminaciju poziva koji su započeti u mreži operatora u Crnoj Gori;"</p>
----	---	--	--

III ODGOVOR AGENCIJE NA KOMENTARE MTEL-A

1.	<p>Cijene za terminaciju poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu će biti određivane na osnovu komercijalnih ugovora koje zaključuju opratori sa značajnom tržišnom snagom u Crnoj Gori sa drugim operatorima, uz obavezno ispunjavanje sljedećih uslova:</p> <ul style="list-style-type: none">- Cijene terminacije poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu ne mogu biti niže od cijena terminacije poziva koji su započeti u mrežama u Crnoj Gori;- Cijene terminacije poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu moraju biti najmanje recipročne u odnosu na cijene koje operatori u inostranstvu naplaćuju za terminaciju poziva koji su započeti u mreži operatora u Crnoj Gori;- Operatorima u Crnoj Gori koji traže ovu uslugu (terminaciju poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu), se ne mogu naplaćivati veće cijene od onih koje se naplaćuju međunarodnim operatorima za istu uslugu. <p>Usluga terminacije poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu i njena cijena se ne može vezati sa bilo kojom drugom uslugom, jer bi se na taj način kršio princip nediskriminacije.</p>	<p>Ono što nama predstavlja teškoću je uslov da se cijene terminacije poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu moraju biti najmanje recipročne u odnosu na cijene koje naplaćuju operatori u inostranstvu, a započeti su u mreži operatora u Crnoj Gori.</p> <p>Zato molimo da razmotrite izostavljanje ovog uslova.</p>	<p>Agencija prihvata sugestiju MTEL-a i briše alineju koja glasi:</p> <p>"Cijene terminacije poziva koji su započeti u mrežama u inostranstvu moraju biti najmanje recipročne u odnosu na cijene koje operatori u inostranstvu naplaćuju za terminaciju poziva koji su započeti u mreži operatora u Crnoj Gori;"</p>
----	---	--	--